

ЕКОНОМІКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

ECONOMY UNDER
MODERN TRANSFORMATIONS

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.057>

УДК 336.025:339

JEL: E61, F01, F02, F29

О.В. ПЛОТНИКОВ, д-р екон. наук, проф., заслужений економіст України, провідний науковий співробітник сектору міжнародних фінансових досліджень ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
вул. Панаса Мирного, 26, 01011, Київ, Україна
e-mail: oleksiy.plotnikov@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8542-1012>

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФРАГМЕНТАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто питання врахування національних інтересів України в умовах фрагментації світової економіки. Визначено актуальні напрями подальшого розвитку держави в таких умовах, зокрема, орієнтація України на оптимальну модель розвитку провідних країн світу; підтримка України з боку урядів країн світу і міжнародних валютно-фінансових організацій; санкційна політика проти країни-агресорки; інші обмежувальні заходи в повоєнний період; тощо. Обґрунтовано обов'язковість врахування національних інтересів України в умовах фрагментації світової економіки.

Ключові слова: *фрагментація світової економіки; глобалізація; національні інтереси України; санкційна політика; економіка України; напрями розвитку економіки України.*

Розвиток світової економіки переживає період відчутних турбулентних процесів, пов'язаних як з наслідками COVID-19, так і з широкомасштабною збройною агресією РФ проти України. Світова економіка стала більш розшарованою, і це стосується багатьох аспектів — від військово-політичних блоків до промислових стандартів продукції і сприйняття тих чи інших ва-

Ц и т у в а н н я: Плотников, О. (2024). Національні інтереси України в умовах фрагментації світової економіки. *Економіка України*. 67. 5(750). 57-67. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.057>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2024. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

лют. Отже, можна стверджувати, що на зміну глобалізаційним процесам прийшли процеси фрагментації. Із зрозумілих причин, Україна не може впливати на пришвидшення або пригальмування фрагментації світової економіки. Разом з тим досить логічними є свідомі дії держави, спрямовані на використання фрагментації в національних інтересах. Україна не виступає драйвером розвитку світової економіки, хоча зовнішня збройна агресія і є однією з причин згортання глобалізації і переходу до фрагментації.

Зміни в глобальній економіці вчені-економісти розглядають як з точки зору концептуальних засад безпосередньо фрагментації (Leigh, 2024), розвитку економіки в умовах глобальних геоекономічних зрушень (Zahra, 2023), так і підходів до аналізу повоєнної відбудови України (Сіденко, 2024). Усе це обумовлює необхідність подальшого наукового дослідження фрагментації світової економіки і врахування національних інтересів України в цих умовах.

Отже, **мета статті** — визначити можливості врахування національних інтересів України в умовах фрагментації світової економіки, з огляду на нові реалії досягнення національних інтересів у економічній, політичній і безпековій сферах.

Посилення економічної фрагментації, що відбувається у світі, виступає противагою глобалізаційним процесам. Фрагментація — це один із значних наслідків збройної агресії РФ проти України (Плотніков, 2022), вона орієнтується на процес поділу світу на геополітичні блоки, які, у свою чергу, матимуть власні технічні стандарти, резервні валюти й системи платежів. Під фрагментацією світової економіки ми розуміємо процес її дезинтеграції, деуніфікації і формування геоекономічних блоків з власними економічними стандартами, системами регулювання експортно-імпортних операцій, визначенням нових резервних валют і систем платежів (Плотніков, 2023). Фрагментація не призводить до хаотичного стану світового господарства, але замість глобальної економіки світ стає поділеним на геоекономічні блоки із змінами центрів економічного впливу, сфер використання тих чи інших валют тощо.

Незважаючи на загальносвітовий розвиток (ступінь розгортання чи згортання глобалізаційних процесів), для будь-якої країни важливо дотримуватися національних інтересів. У науковій літературі є різні визначення й трактування поняття «національні інтереси». З нашої точки зору, національні інтереси України характеризуються як вагомі цілі й завдання держави в економічній, політичній, безпековій та інших сферах. З огляду на поточні умови розвитку держави, до національних інтересів у першу чергу слід віднести успішну повоєнну відбудову України і визначення адекватного місця країни у світовій спільноті.

Національні інтереси держави в зовнішній сфері залежать від внутрішніх національних інтересів, і чим органічнішою буде така залежність, тим логічніше відбуватиметься безпосередня відбудова національних інтересів держави. В умовах зовнішньої збройної агресії українською важливо по-

єднувати процес використання зовнішньої економічної допомоги з проведенням реформ усередині країни, тому головним питанням залишається збереження національних інтересів. Нині особливої актуальності набуває пропозиція національної ідеї, яка була б позитивно сприйнята найширшими верствами населення України (Павловський, 2001). Особливо важливо це в контексті набуття Україною статусу країни — кандидата в члени Євросоюзу і подальшого діалогу щодо членства.

За розрахунками Світового банку станом на січень 2024 р.¹, зростання світової економіки в поточному році прогнозується на рівні 2,4 %, а у 2025 р. — 2,7 %, що є найгіршими показниками за останні 30 років. Це пояснюється посиленням геополітичного напруження, яке може створити нові небезпеки для світової економіки.

Що стосується країн, які розвиваються, то їх економіка зросте лише на 3,9 %, що нижче середнього показника попереднього десятиліття. Після результатів минулого року темпи зростання в країнах з низькими доходами, за прогнозом, становитимуть 5,5 %, тобто нижче, ніж очікувалося раніше. За даними Світового банку, до кінця 2024 р. населення майже кожної четвертої країни, що розвивається, і приблизно в 40 % країн з низькими рівнями доходів залишатиметься біднішим, ніж у 2019 р., напередодні пандемії COVID-19. Стосовно України Світовий банк оцінив зростання ВВП у 2023 р. на 4,8 %, у 2024 р. зростання економіки очікується на рівні 3,2 % (у жовтні 2023 р. прогнозувалося зростання на 4 %). Прогноз зростання економіки України у 2025 р. збережено на рівні 6,5 %.

Запропонуємо можливі напрями подальшого розвитку України з урахуванням її національних інтересів і умов фрагментації світової економіки. Один з найважливіших напрямів пов'язаний із змінами світової полярності й у переліку країн, які виходять на провідні світові позиції або зможуть зайняти їх у недалекому майбутньому. З огляду на ці процеси, Україна має орієнтуватися на певну оптимальну модель економічного і політичного розвитку. Перш за все, Україна є країною — кандидаткою в члени ЄС і перебуває на етапі переговорного процесу про членство. Отже, атрибути і економічного, і суспільно-політичного рівня повинні визначатися взірцем країн — членів ЄС, що фактично повністю закриває дискусію про можливість якихось небувалих механізмів регламентації економічної діяльності, яких немає у світі, та інших екзотичних речей. При цьому навіть роль поточного чи потенційного лідерства тієї чи іншої країни не повинна бути причиною орієнтації саме на її модель розвитку. Так, наприклад, нині має місце гальмування розвитку КНР, яка, за всіма розрахунками, повинна виходити на провідні світові економічні позиції. За аналітичним матеріалом газети *The Wall Street Journal*, економічна модель, яка вивела Китай у про-

¹ Global Economy Set for Weakest Half-Decade Performance in 30 Years. *The World Bank*. 2024. Jan 09. URL: www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/01/09/global-economic-prospects-january-2024-press-release?intcid=ecr_hp_headerA_2024-01-09-GEPPressRelease (дата звернення: 05.02.2024).

відні світові держави, нині функціонує з багатьма ознаками серйозних проблем². Протягом попередніх років Китай стимулював економіку, інвестуючи в промислову і непромислову інфраструктуру. Такі підходи сприяли зростанню національної економіки, що і вивело країну з бідності й трансформувало її у світового гіганта з великим обсягом експорту. Вичерпання цієї моделі, серед іншого, базується на закредитованості національної економіки і руйнуванні відносин з розвинутими країнами Заходу. Відчутне сповільнення економічного зростання Китаю має всі шанси перетворитися на затяжну стагнацію, яку з початку 1990-х років переживає, наприклад, Японія. З огляду на сказане, критерії вибору моделі розвитку України крім чинника орієнтованості на ЄС повинні, з урахуванням її національних інтересів, полягати в стійкості й перспективності розвитку (але не обов'язково це має бути критерій рекордсмена за темпами зростання). До того ж, економічні механізми післявоєнного розвитку України повинні бути зрозумілими в розвинутих країнах світу.

Конструктивному перегляду підлягає і наповнення традиційних конкурентних переваг України, які особливо активно просувалися протягом першого десятиріччя після набуття незалежності. Йдеться про «унікальне географічне положення, родючі чорноземи і кваліфіковану робочу силу». Географічне положення, яке свого часу дозволяло просувати модель «транзитної держави», після закінчення війни не принесе очікуваних «дивідендів», адже цілком імовірно, по кордон з країною-агресоркою і Білоруссю ще тривалий час буде фактично закритим, принаймні за умов збереження в них нинішніх політичних режимів. Проблеми із страйками автоперевізників і фермерів Польщі, Угорщини, Словаччини у 2023—2024 рр. проти українських перевезень і української аграрної продукції також не роблять безхмарним західний кордон, навіть в умовах статусу України як кандидата на членство в ЄС. Використання чорноземів (у широкому розумінні як орних земель) також викликає певні сумніви через окупацію досить великих територій, великі площі ведення бойових дій і безпрецедентні за розмірами заміновані ділянки. Країна дійсно продовжує мати висококваліфіковану робочу силу, але через військову агресію багато громадян виїхали до інших країн як біженці, були мобілізовані на фронт тощо.

У процесі повоєнного відновлення України не можна применшувати роль держави. Такі заклики лунають уже сьогодні, що є вкрай некоректним. На етапі відновлення інфраструктури (особливо критичної), вирішення проблем біженців і релоkantів держава повинна відігравати навіть більш значну роль, ніж до повномасштабного вторгнення. І намагатися знизити вагу держави саме на етапі відновлення — невірно з будь-

² Wei L., Yifan Xie S. China's 40-Year Boom Is Over, Raising Fears of Extended Slump Economic model that took country from poverty to great-power status is broken. *The Wall Street Journal*. 2023. Aug 21. URL: www.wsj.com/public/resources/documents/Xw4nrBOW00gIcJnYDvyF-WSJNewsPaper-8-21-2023.pdf

якої точки зору. Це буде можливим тільки після відбудови країни, коли запрацюють нові економічні правила і почнеться реальне зростання.

Безперечно, Україні потрібні нові моделі розвитку освіти й науки, кожної громади, важливими є надання онлайн-послуг для людей і бізнесу, скорочення державного апарату тощо. Після закінчення війни країна в усіх сенсах однозначно має стати кращою, ніж була. Сформулювати нові конкурентні переваги — не просте завдання, як не просто й побудувати ефективну економічну модель післявоєнного розвитку, що ввібрала б у себе тонку межу національних інтересів. Таким чином, відбудова національної економіки повинна розглядатись як баланс між баченням країн-донорів і національними інтересами України.

Актуальний напрям — підтримка України з боку урядів країн світу і міжнародних валютно-фінансових організацій. У поточних умовах має бути чітке розуміння, що на етапі відновлення існує майже повна залежність від коштів партнерів — і окремих країн, і міжнародних інституцій. І нам доведеться прислухатися до їх вимог, інакше не буде необхідних коштів на відновлення. Однозначно потрібна реальна боротьба з корупцією, слід побудувати прозору дозвільну систему, розробити модель розвитку країни, що була б зрозуміла нашим партнерам, насамперед донорам, які фінансуватимуть відновлення України.

Динаміка надходжень зовнішньої допомоги в державний бюджет України з початку збройної агресії РФ від найбільших (за обсягами) донорів є такою³. **У 2022 р.:** ЄС — 7961 млн дол., США — 11 980 млн дол., МВФ — 2693 млн дол., Японія — 581 млн дол., Канада — 1889 млн дол., Світовий банк — 1385 млн дол., Велика Британія — 1040 млн дол., Німеччина — 1584 млн дол., ЄІБ — 720 млн дол., Франція — 437 млн дол. **У 2023 р.:** ЄС — 19 530 млн дол., США — 10 950 млн дол., МВФ — 4475 млн дол., Японія — 3626 млн дол., Канада — 1757 млн дол., Світовий банк — 660 млн дол., Велика Британія — 998 млн дол., Німеччина — 105 млн дол., Норвегія — 190 млн дол., Іспанія — 96 млн дол. При формуванні державного бюджету України на 2024 р. закладалося покриття потреб у зовнішньому фінансуванні за таким співвідношенням: ЄС — 45 %, США — 30 %, МВФ — 13 %, інші джерела — 12 %⁴.

Від самого початку широкомасштабної збройної агресії ідеться про конфіскацію заморожених російських активів у країнах Заходу та їх передачу Україні. З огляду на обсяги цих активів у більш як 300 млрд дол.,

³ Фінансування державного бюджету України з початку повномасштабної війни. *Міністерство фінансів України*. 2023. 29 груд. URL: mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435 (дата звернення: 02.02.2024).

⁴ Верховна Рада України прийняла в цілому Державний бюджет на 2024 рік, левова частка витрат якого піде на оборону й безпеку — 1,7 трлн грн, Комітет правохоронної діяльності. *Верховна Рада України*. 2023. 15 лис. URL: www.rada.gov.ua/news/news_kom/243673.html?search=державний%20бюджет%20на%202024%20рік (дата звернення: 02.02.2024).

такі кошти була б досить відчутними для нас як для країни, проти якої здійснено агресію. Разом з тим Німеччина, Франція, Італія і ЄС висловили певні застереження, які аргументували необхідністю ретельно оцінити законність конфіскації цих активів, перш ніж ухвалювати рішення. У західних експертних колах розглядаються різні варіанти — від прямої конфіскації до отримання доходів від заморожених активів або їх використання як застави для кредитів⁵.

На нашу думку, з урахуванням традицій приватної власності країн Західної Європи й особливостей принципів роботи їх банківсько-фінансових установ, конфіскація не є реалістичною. Радше, може йтися про передачу Україні доходів від збереження таких активів (відсотків), а не самих активів⁶. Крім того, на початку лютого 2024 р. виникла ідея випуску міжнародних цінних паперів під забезпечення замороженими активами країни-агресорки для надання фінансової допомоги Україні⁷. У будь-якому випадку підтримка України з боку міжнародних валютно-фінансових організацій та інституцій і урядів іноземних країн є важливим механізмом і стримування безпосередньо агресії, і фінансування виплат з державного бюджету. Тим більше, вона відповідає національним інтересам держави в умовах повоєнної відбудови.

Ще одним важливим напрямом є санкційна політика проти РФ та інші обмежувальні заходи. З точки зору національних інтересів України санкційна політика розвинутих країн проти країни-агресорки є логічною під час війни, оскільки вона покликана обмежувати її та інші країни, що на неї орієнтуються, від сучасних світогосподарських зв'язків. Разом з тим на практиці санкції (та їх постійне розширення і збільшення за обсягами) запроваджуються занадто повільно і демонструють меншу ефективність, ніж очікували зацікавлені сторони. Західні джерела зазначають певну стійкість російської економіки, що «збентежила» експертів, які прогнозували катастрофу країни-агресорці⁸. Запровадження санкцій породило відповідні механізми їх обходу як з боку безпосередньо РФ, так й інших країн, які прагнули отримати прибуток саме на уникненні відповідних обмежень.

⁵ Washington puts forward G7 plan to confiscate \$300bn in Russian assets. *Financial Times*. 2023. Dec 28. URL: www.ft.com/content/d206baa8-3ec9-42f0-b103-2c098d0486d9 (дата звернення: 01.02.2024).

⁶ Payne J., Strupczewski J. EU unlikely to confiscate Russian central bank assets – officials. *Reuters*. 2024. Jan 23. URL: www.reuters.com/world/europe/eu-unlikely-confiscate-russian-central-bank-assets-officials-2024-01-23/ (дата звернення: 01.02.2024).

⁷ G7 draws up plans to backstop debt-raising for Ukraine with Russian assets. *Financial Times*. 2024. Feb 04. URL: www.ft.com/content/d4477c47-b338-492f-b5a8-6bfb51c09c80?desktop=true&segmentId=7c8f09b9-9b61-4fbb-9430-9208a9e233c8#myft:notification:daily-email:content (дата звернення: 06.02.2024).

⁸ The surprising resilience of the Russian economy. *Financial Times*. 2024. Feb 03. URL: www.ft.com/content/d304a182-997d-4dae-98a1-aa7c691526db?desktop=true&segmentId=7c8f09b9-9b61-4fbb-9430-9208a9e233c8#myft:notification:daily-email:content (дата звернення: 07.02.2024).

Санкційна політика як рушійна сила посилення фрагментації світової економіки призвела до зміни співвідношення світових розрахунків у тих чи інших іноземних валютах. Причому спроби країни-агресорки доводити практичність розрахунків у національних валютах не мають якогось об'єктивного підґрунтя. Можна пригадати повне непорозуміння в розрахунках з Індією щодо неможливості отоварити індійські рупії, отримані від поставок нафти.

Після першого року війни, за даними на квітень 2023 р., частка долара США в міжнародних платежах збільшилася, що відбулося в умовах скорочення використання євро до трирічного мінімуму. В системі SWIFT євро втратило частину своєї популярності для транскордонних платежів: у квітні його частка становила 31,74 %, а долара — 42,71 %. Долар зміцнів до 41,74 % після проблем у деяких американських і швейцарських банків. Євро все ще друга валюта світу для платежів по SWIFT⁹, британський фунт посідає третю сходинку з часткою 6,58 %, на китайський юань припадає 2,29 %, канадський долар — 2,20 %. Частка єни в платежах зменшилася після стрибка в березні (за даними звіту, у квітні вона була 3,51 %, а в березні — 4,78 %).

З точки зору національних інтересів України розрахунки в провідних світових валютах, у першу чергу в американських доларах і євро, є традиційними і логічними для зовнішньоекономічних відносин. Тому спроби країни-агресорки «подолати доларизацію» не є цікавими для нашої країни.

Не можна обійти увагою й інші різноманітні ризики світової економіки — починаючи з кліматичних і закінчуючи соціально-політичними. До таких ризиків, зокрема, відносяться: ризики непередбачуваних глобальних потрясінь; ризики глобального потепління; ризики продовольчої і водної безпеки; ризики соціальних конфліктів тощо (Плотніков, 2023; Plotnikov, 2023). З точки зору національних інтересів України фрагментація світової економіки негативно впливає на подолання ризиків глобального рівня, що охоплюють як кліматичні питання, так і похідні від них проблеми. Основний вектор впливу фрагментації на ризики світової економіки полягає в тому, що розворот глобалізації уже сам по собі відволікає увагу від розв'язання загальних проблем людства. Якщо додати до цього джерела самої фрагментації, то чим далі вона розвиватиметься — тим менш адекватною буде реакція світової економіки на основні ризики глобального рівня.

Ці ризики як лежать у поточній площині, так і виникатимуть у процесі становлення післявоєнного світоустрою (Aiyar, Presbitero, Ruta, 2023), в якому Україна орієнтуватиметься на великих країн-лідерів. У свою чергу, підтримка з боку країн Заходу та її раціональне використання є важливим джерелом розвитку під час війни і в період післявоєнної відбудови України.

⁹ Andrianova A., Tanzi A. Euro's Use in International Payments Drops to Three-Year Low. *Bloomberg*. 2023. May 18. URL: www.bloomberg.com/news/articles/2023-05-18/euro-s-use-in-international-payments-drops-to-three-year-low?srnd=premium-europe (дата звернення: 02.02.2024).

ВИСНОВКИ

Аналіз національних інтересів України в умовах фрагментації світової економіки приводить до таких висновків.

Фрагментація світової економіки дозволяє визначити країни світу, які можуть бути орієнтирами для подальшого економічного і політичного розвитку України. Ідеться як про перспективи членства в ЄС, так і про більш широке партнерство із США, Великою Британією та іншими країнами. Фрагментація фактично відсікла окремі країни, у першу чергу ті, що пов'язані з країною-агресоркою. Певна визначеність із зовнішніми орієнтирами дозволить уникнути так званої «багатовекторності» 1990-х років, коли будь-які контакти керівництва України з керівниками інших країн гарантували цим країнам статус «стратегічного партнера» для України.

Національні інтереси передбачають, що Україна перебуває на боці сильних країн, які запровадили санкції проти РФ і є можливим прикладом світового соціально-економічного і політичного розвитку.

Деяко гіпотетичним, але необхідним є вивчення можливостей додаткової орієнтації співробітництва з урядами іноземних країн і міжнародними фінансовими організаціями на досягнення інтересів України за її межами. Разом з тим, з огляду на нинішній стан країни — одержувача зовнішніх фінансових ресурсів (причому на критичному рівні), такі можливості для України є не зовсім реальними. Крім того, на співробітництво з іноземними урядами і міжнародними фінансовими організаціями впливає реакція західних ЗМІ на економічну і соціально-політичну ситуацію всередині України. Також не можна не враховувати чинники впливу на Міжнародний валютний фонд і Світовий банк могутніх держав світу з метою досягнення відповідних економічних і політичних цілей в інших країнах. Ці обставини не можна залишати поза увагою в процесі співробітництва України як з міжнародними структурами, так і безпосередньо з найсильнішими державами світу. Таким чином, певні позитивні зрушення у відносинах з відповідними країнами також позитивно вплинуть на відносини з міжнародними фінансовими організаціями.

Відносини України з міжнародними фінансовими організаціями необхідно розвивати в напрямі оптимізації бачення соціально-економічного розвитку країни. У процесі цього співробітництва слід брати до уваги всю сукупність внутрішніх політичних факторів. У першу чергу йдеться про ті чи інші політичні сили та їх відповідну підтримку або непідтримку чинної влади, що не завжди враховують міжнародні фінансові структури. Крім того, важливими є чітка визначеність курсу економічного розвитку і його реалізація в державі в контексті загальнополітичної розстановки сил у країні.

Взаємовідносини України з урядами іноземних держав і міжнародними фінансовими організаціями повинні будуватися на поточних реаліях національної економіки. На нашу думку, потрібна більш широка визначеність, яка б включала середньо- і довгострокові перспективи, а співпраця в цьому напрямі повинна базуватися на адекватному розумінні розвитку

країни. Без стабілізації політичної і економічної ситуації у державі не можна сподіватися на розв'язання проблеми зовнішньої заборгованості в плані як її поточного обслуговування, так і перспектив реструктуризації, пролонгації тощо. Саме це впливатиме на оптимізацію зовнішніх боргових запозичень в умовах повоєнної відбудови України.

Владним структурам України необхідно з максимальною коректністю ставитися до іноземних партнерів. Коректність у відносинах з ними передбачає такі чуттєві моменти, як реалістичні розрахунки потреб країни в поточному фінансуванні й фінансуванні в процесі відбудови, різниця в ставленні в Україні й країнах Заходу до шляхів і механізмів вирішення проблем корупції тощо. Необхідність проведення реформ в Україні одночасно з процесом повоєнної відбудови — це важлива запорука успішності реформ та їх адекватності вимогам поточної ситуації. У процесі повоєнної відбудови крім європейських країн Україна зможе розраховувати на фінансову підтримку, радше, з боку США і, можливо, азійських й арабських держав. Це є більш імовірним, ніж репарації країни-агресорки, конфісковані кошти тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Leigh, A. (2024). *The Shortest History of Economics*. Exeter, Old Street Publishing. 228 p. URL: www.amazon.co.uk/Shortest-History-Economics-Andrew-Leigh/dp/1913083497
- Zahra, T. (2023). *Against the World: Anti-Globalism and Mass Politics Between the World Wars*. New York, W.W. Norton & Company. 400 p. URL: www.amazon.com/Against-World-Anti-Globalism-Politics-Between/dp/1324075201/ref=monarch_sidesheet
- Сіденко, В. (2024). Виклики і можливості для стійкого економічного розвитку України в контексті глобального транзиту. *Економіка України*. 67. 1(746). 3-39. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.01.003>
- Плотніков, О. (2022). Повоєнне відновлення України в контексті фрагментації світової економіки. *Економіка України*. 65. 12(733). 3-12. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.12.003>
- Плотніков, О. (2023). Фрагментація світової економіки: ризиковий аспект. *Економіка України*. 66. 7(740). 31-42. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.07.031>
- Павловський, М. (2001). Національні інтереси. *Економічна енциклопедія*. У 3-х т. Т. 2. Відп. ред. С.В. Мочерний. Київ, Видавничий центр "Академія". 848 с. С. 544—546.
- Plotnikov, O. (2023). The General Situation with Climate Change in the World and Risk Assessment for the Global Economy. In: *Global Challenges of Climate Change, Vol. 2: Risk Assessment, Political and Social Dimension of the Green Energy Transition*. Devezas, T., Leitão, J., Yegorov, Y. et al. (Eds.). Cham, Springer Nature Switzerland. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-16477-4_3
- Aiyar, S., Presbitero, A., Ruta, M. (Eds.) (2023). *Geoeconomic Fragmentation: The Economic Risks from a Fractured World Economy*. Paris, CEPR & IMF. 147 p. URL: <http://nzz-files-prod.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/2023/10/03/84d3aea4-5358-492e-9c79-53a7be0d6fed.pdf>

Надійшла 06.02.2024

Прорецензована 22.02.2024

Доопрацьована 04.03.2024

Підписана до друку 14.03.2024

REFERENCES

- Leigh, A. (2024). *The Shortest History of Economics*. Exeter, Old Street Publishing. 228 p. URL: www.amazon.co.uk/Shortest-History-Economics-Andrew-Leigh/dp/1913083497
- Zahra, T. (2023). *Against the World: Anti-Globalism and Mass Politics Between the World Wars*. New York, W.W. Norton & Company. 400 p. URL: www.amazon.com/Against-World-Anti-Globalism-Politics-Between/dp/1324075201/ref=monarch_sidesheet
- Sidenko, V. (2024). Challenges and opportunities for resilient economic development of Ukraine in the context of global transition. *Economy of Ukraine*. 67. 1(746). 3-39. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.01.003> [in Ukrainian].
- Plotnikov, O. (2022). Post-war reconstruction of Ukraine in the context of fragmentation of the world economy. *Economy of Ukraine*. 65. 12(733). 3-12. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.12.003> [in Ukrainian].
- Plotnikov, O. (2023). Fragmentation of the global economy: the risk aspect. *Economy of Ukraine*. 66. 7(740). 31-42. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.07.031> [in Ukrainian].
- Pavlovskiy, M. (2001). National interests. In: *Economic Encyclopedia*. 3 vols. Vol. 2. S.V. Mochernyi (Ed.). Kyiv. 848 p. P. 544-546 [in Ukrainian].
- Plotnikov, O. (2023). The General Situation with Climate Change in the World and Risk Assessment for the Global Economy. In: *Global Challenges of Climate Change, Vol. 2: Risk Assessment, Political and Social Dimension of the Green Energy Transition*. Devezas, T., Leitão, J., Yegorov, Y. et al. (Eds.). Cham, Springer Nature Switzerland. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-16477-4_3
- Aiyar, S., Presbitero, A., Ruta, M. (Eds.) (2023). *Geoeconomic Fragmentation: The Economic Risks from a Fractured World Economy*. Paris, CEPR & IMF. 147 p. URL: <http://nzz-files-prod.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/2023/10/03/84d3aea4-5358-492e-9c79-53a7be0d6fed.pdf>

Received on February 6, 2024

Reviewed on February 22, 2024

Revised on March 4, 2024

Signed for printing on March 14, 2024

Oleksiy Plotnikov, Dr. Sci. (Econ.), Prof., Honored Economist of Ukraine,
Leading Research Fellow of the Sector of International Financial Studies
Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine
26, Panasa Myrnoho St., Kyiv, 01011, Ukraine

NATIONAL INTERESTS OF UKRAINE UNDER FRAGMENTATION OF THE WORLD ECONOMY

The issue of taking into account the national interests of Ukraine under fragmentation of the world economy is considered. It is shown that fragmentation is one of the consequences of Russia's armed aggression against Ukraine and can lead to the division of the world into geopolitical blocs with their respective technical standards, payment systems, and reserve currencies.

Relevant directions of the nation's further development under the fragmentation have been identified, among these the following are singled out: Ukraine's orientation towards the optimal development model of the world's leading countries; support for

Ukraine from world countries' governments and international financial organizations; sanctions policy against the aggressor country and other restrictive measures in the post-war period; various risks of the world economy, etc.

The fragmentation of the world economy allows to identify groups of countries that can serve as a reference point for the further economic and political development of Ukraine. It is about both the prospects of EU membership and broader partnership with the USA, Great Britain and other countries. It is emphasized that fragmentation basically cut off certain countries, primarily those connected to the aggressor country.

In addition to the orientation towards the EU, the criteria for choosing Ukraine's development model, taking into account its national interests, should comprise resilient and promising development.

Conclusions are made on taking into account the national interests of Ukraine under fragmentation of the world economy. For instance, Ukraine's relations with the governments of foreign countries and international financial organizations should be built on the current realities of the national economy. This requires a broader certainty, which would include medium- and long-term prospects, and cooperation in this field should be based on adequate understanding of the country's development. The need to carry out reforms in Ukraine simultaneously with the post-war reconstruction is considered an important guarantee of reforms' success and their adequacy to the requirements of the modern world.

Keywords: *fragmentation of the world economy; globalization; national interests of Ukraine; sanctions policy; economy of Ukraine; directions of Ukrainian economy's development.*